

Arbejds miljøklagenævnet har i perioden januar 2009 - til og med marts 2009

truffet følgende afgørelser af almen eller principiel interesse.

Afgørelserne vil i deres helhed blive lagt i Retsinformation.

Bemærk: Ny revideret udgave med rettelse af resume i sag nr. 10.

Indholdsfortegnelse:

Lov om arbejdsmiljø og lov om røgfri miljøer.....	2
Lov om arbejdsmiljø	2
Sag nr. 1.....	2
Uforsvarlig transport med indkøbsvogn på rulletrappe.	2
Sag nr. 2.....	3
Ophævelse af påbud om arbejdsmiljørådgiver givet efter flere arbejdsmiljømæssige mangler.	3
Sag nr. 3.....	3
Ophævelse af påbud om at forbyde adgang til ikke asbestrenjort loft.	3
Sag nr. 4.....	4
For sen klage over påbud om samarbejde behandles , da krav om samarbejde ved tømning af spånsilo principiel.	4
Sag nr. 5.....	4
Fastholdelse af påbud om straks at sikre tagarbejde mod risiko for nedstyrtning, og brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver, men ophævelse af krav til adgangsvej.	4
Sag nr. 6.....	5
Unødig påvirkning af udstødningsgas fra dieseldrevne varebiler i haller uden ventilation.	5
Sag nr. 7.....	6
Hjemvisning af påbud om unødig påvirkning af udstødningsgasser fra gasdrevne og dieseldrevne trucks med tre-vejskatalysatorer.....	6
Sag nr. 8.....	6
Krav om særskilte omklædningsrum ved arbejde med isocyanat/epoxyprodukter.	6
Sag nr. 9.....	7
Krav om kontrolanordning med lys og lyd på procesudsugning af melstøv.	7
Sag nr. 10.....	8
Sag om mulighed for alarmering ved medicinudlevering hjemvist.....	8
Sag nr. 11.....	8
Hjemvisning af påbud med krav om udsugning ved dampstrygning.....	8
Sag nr. 12.....	9
Ophævelse af påbud om dagslys til køkken i kælder på grund af kompetencemangel	9
Sag nr. 13.....	10
Psykisk arbejdsmiljø på plejehjem – vold, trusler og chikaner fra beboere.	10
Sag nr. 14.....	10
Psykisk arbejdsmiljø - stor arbejdsmængde og tidspres i storkøkken.....	10
Sag nr. 15.....	11
Krav om at træffe foranstaltninger ved rengøring af lastrum efter grisetransport.	11
Lov om røgfri miljøer	12

Sag nr. 16.....	12
Rygeforbud i Bingohal på grund af serveringssted.....	12
Sag nr. 17.....	13
Forbud mod at ryge i et socialt værested uden rygekabine/rum.	13
Sag nr. 18.....	13
Rygeforbud i værtshus med et sceneareal, som medregnes i serveringsarealet.	13
Sag nr. 19.....	14
Rygeforbud i værtshus billardrum, som medregnes i serveringsarealet.	14
Sag nr. 20.....	15
Rygeforbud på en restaurant ikke omfattet af undtagelsen for værtshuse under 40 m2.	15
Sag nr. 21.....	16
Hjemvisning af rygeforbud i privat bil benyttet til transport mellem arbejdsopgaver, da det ikke var oplyst om transporten var arbejdstid.....	16

Lov om arbejdsmiljø og lov om røgfri miljøer

Lov om arbejdsmiljø

Sag nr. 1

Uforsvarlig transport med indkøbsvogn på rulletrappe.

Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om, at transport af varer fra 1. sal til stuen ved brug af en indkøbsvogn på en rulletrappe ikke var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet nævnet lagde vægt på ulykkesrisikoen ved at bruge en indkøbsvogn til transport af varer ad rulletrappe.

Ved tilsyn i en tøjbutik blev det oplyst, hvorledes de ansatte transporterede varer mellem 1. sal og stuen med en indkøbsvogn på en rulletrappe.

Det blev oplyst, at den eneste måde at transportere varer mellem stue og 1. sal er via rulletrappen, at der bliver benyttet en lille indkøbsvogn på hjul, og at denne fyldes med varer, hvorefter den ansatte går baglæns ud på rulletrappen, imens den er i drift.

Virksomheden oplyste, at der bliver transporteret varer 4 gange dagligt, og at der er risiko for, at vognen skrider på rulletrappens trin, hvis ikke den ansatte indretter sin gang korrekt, og at det kræver oplæring, hvis man skal transportere varer på en rulletrappe.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at arbejdet med transport af varer fra 1. sal til stuen ikke var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet der er risiko for arbejdsulykker forbundet med den måde, hvorpå der blev brugt indkøbsvogn til transport af varer ad rulletrappe (j.nr.5900035-08)

Sag nr. 2

Ophævelse af påbud om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver givet på grundlag af flere arbejdsmiljømæssige mangler.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke grundlag for påbud om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver, og ophævede Arbejdstilsynets påbud, idet der på tidspunktet for Arbejdstilsynets afgørelse ikke forelå mindst 5 overtrædelser af arbejdsmiljøloven.

Arbejdstilsynet konstaterede ved besøg, at en virksomhed havde flere arbejdsmiljømæssige mangler, og gav virksomheden 5 påbud, samt et påbud om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver.

Virksomheden klagede over rådgiverpåbuddet, idet virksomheden allerede havde løst flere af de arbejdsmiljømæssige mangler, der førte til påbudene.

Under behandlingen i klagenævnet oplyste virksomheden, at nogle af de mangler, der førte til påbuddene, var løst inden virksomheden modtog Arbejdstilsynets afgørelse med påbud.

Arbejdstilsynet bekræftede oplysningen om at de tre ud af de 5 påbud var efterkommet.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt på den baggrund ikke, at der var grundlag for at opretholde påbuddet om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver, idet nævnet lagde vægt på, at der på tidspunktet for Arbejdstilsynets afgørelse ikke forelå mindst 5 overtrædelser af arbejdsmiljøloven (j.nr.5900001-09).

Sag nr. 3

Ophævelse af påbud om at forbyde adgang for ændringer af antenne – programpakker på ikke asbestrengjort loft.

Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede påbud om at udskiftning af tv – programpakker i et asbestforurenat tagrum er unødvendigt arbejde, idet der ikke med hjemmel alene i arbejdsmiljølovens § 42 kan foretages en vurdering af arbejde i et asbestforurenat rum.

Ved Arbejdstilsynets tilsyn med vedligeholdelsesarbejder i boligkompleks konstateredes, at et tagrum var forurenat med asbest, og skulle rengøres for asbest. Arbejdstilsynet gav påbud om, at ændringer af TV – programpakker ved udskiftning af bokse placeret i tagrummene ikke måtte ske, før loftrummet var rengjort, idet udskiftningerne ikke var nødvendige for bygningens drift. Arbejdstilsynets afgørelse var truffet med hjemmel i arbejdsmiljølovens § 42, stk. 1.

Samtidig havde Arbejdstilsynet tilladt, at der kunne foretages rensning af faldstammer og vedligeholdelse af ventilationssystemet inden loftsrummene blev asbestrengjort, men på betingelse af at visse særlige foranstaltninger efter asbestbekendtgørelsen blev iagttaget.

Klager havde anført, at arbejdet vil blive udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet de krav, som asbestbekendtgørelsen stiller om brug af personlige værnemidler, vil blive fulgt ved arbejdet med ændring af programpakkerne.

Arbejds miljøklagenævnet ophævede påbudet, idet der ikke med hjemmel alene i lovens § 42 kan foretages en nødvendighedsvurdering af arbejde i et asbestforurenede rum, idet vurderingen af, om et arbejde er forsvarligt og nødvendigt i forhold til en asbestforurening skal ske med hjemmel i asbestbekendtgørelsen. Efter lovens § 42 kan der alene foretages en vurdering af, om et arbejdssted er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt (j.nr.5900137-08).

Sag nr. 4

For sen klage over påbud om samarbejde vil blive behandlet, da spørgsmålet om samarbejde ved tømning af spånsilo fandtes principiel.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at nævnet af principielle grunde vil behandle en virksomheds klage, selvom klagen er modtaget efter klagefristens udløb, idet påbud efter arbejdsmiljølovens regel om samarbejde rummer principielle aspekter.

En virksomhed, som ejer en spånsilo klagede for sent over Arbejdstilsynets afgørelse om at samarbejde om sikkerhed og sundhed ved en anden virksomheds tømning af siloen.

Virksomheden anførte, at påbuddet er efterkommet og var efterkommet i forbindelse med Arbejdstilsynets besøg, men var ikke opmærksom på at grundlaget for Arbejdstilsynets påbud ikke var til stede. Virksomheden klagede derfor for sent.

Efter nævnets praksis kan nævnet vælge at realitetsbehandle en klage, der er modtaget for sent, hvis klagesagen angår spørgsmål af principiel betydning.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at sagen rummer principielle aspekter om, hvorvidt der kan gives påbud efter arbejdsmiljølovens §§ 20 og 38, stk. 1 om, at den virksomhed, der har en spånsilo skal samarbejde om sikkerhed og sundhed ved en anden virksomheds tømning af siloen (j.nr. 5900250-08).

Sag nr. 5

Fastholdelse af påbud om straks at sikre tagarbejde mod risiko for nedstyrtning, og brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver, men ophævelse af krav til adgangsvej.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte, at tagarbejde i 12 meters højde skulle standses indtil faren for personnedstyrtning er imødegået med rækværker eller anden beskyttelse, og at virksomheden skal bruge en autoriseret arbejdsmiljørådgiver. Nævnet ophævede imidlertid den del af afgørelsen om at sikre adgangsvejen, idet afgørelsen manglede hjemmel og begrundelse.

Arbejdstilsynet konstaterede, at både arbejdsgiveren selv og en ansat arbejdede med på brænding og oplægning af tagpap helt ude ved kanten på en bygnings tag. Højden fra tagfod til terræn var ca. 15 meter.

Hverken arbejdsgiver eller den ansatte havde faldsikringsudstyr på, ligesom begge ikke var beskyttet af rækværk, idet der ikke var rækværker på gavlen, hvor arbejdsgiveren og den ansatte arbejdede.

Arbejdstilsynet konstaterede desuden, at adgangsvejen til taget bestod af en trappestige, der var for kort til at kunne nå en loftslem, som blev brugt som adgangsvej.

Arbejdstilsynet påbød, at arbejdet skulle standses indtil faren for personnedstyrtning er imødegået med effektive foranstaltninger i form af rækværker eller anden effektiv beskyttelse mod nedstyrtning overalt, hvor der arbejdes på taget, og at det sikres at der er en forsvarlig adgangsvej til taget.

Virksomheden blev desuden påbudt, at bruge en autoriseret arbejdsmiljørådgiver til forebygge, at overtrædelsen gentager sig.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte, at arbejdet blev standset, og at virksomheden skal bruge en autoriseret arbejdsmiljørådgiver, men fandt at afgørelsen om at sikre adgangsvejen skal ophæves, idet afgørelsen manglede hjemmel og begrundelse (j.nr.5900028-08 og 5900029-08).

Sag nr. 6

Unødig påvirkning af udstødningsgas fra dieseldrevne varebiler i haller uden ventilation.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte at virksomheden skulle sikre, at de ansatte ikke blev udsat for unødig påvirkning fra varebiler i hallen, idet nævnet fandt at virksomhedens ansatte blev udsat for unødig påvirkning fra dieselos i hallen, når de færdedes i hallen.

Arbejdstilsynet konstaterede ved et tilsynsbesøg, at der kørtes med gaffeltrucks med forbrændingsmotorer og dieseldrevne varebiler i lagerområdet. Det blev oplyst, at der ca. 20 gange dagligt blev afhentet eller afleveret varer med varebil i hallen.

Varebilerne kørtes ind i hallen, hvor kunden så afhentede varerne. Mange kunder slukkede ikke for motoren ved afhentning af varerne, og mange af disse varebiler var dieseldrevne. De ansatte færdedes i lagerhallerne primært ved kørsel i truck.

Arbejdstilsynets traf afgørelse om at virksomheden skulle sikre, at de ansatte ikke blev udsat for unødig påvirkning fra udstødningsgasser fra trucks og varebiler i hallen.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte afgørelsen, idet nævnet fandt det godtgjort, at virksomhedens ansatte blev udsat for unødig påvirkning fra dieselos fra varebiler, når de færdedes i hallen.

Arbejds miljøklagenævnet lagde vægt på, at dieselos indeholdt sundhedsskadelige gasser og partikler, og at der i løbet af en dag kom ca. 20 biler - primært dieseldrevne varebiler ind i hallen for at afhente varer, og at mange af kunderne ikke slukkede for motoren ved afhentning af varerne.

Det var således nævnets vurdering, at de ansatte var udsat for sundhedsskadelige udstødningsgasser fra dieselos fra varebilerne, hvorfor der alene af den grund var grundlag for at opretholde påbudet.

Arbejds miljøklagenævnet kunne imidlertid ikke på det foreliggende grundlag vurdere, hvilken betydning det havde, at virksomheden havde forsynet alle gas- og dieseldrevne trucks med tre-vejs-katalysatorer (j.nr. 5900232-08).

Sag nr. 7

Hjemvisning af påbud om unødigt påvirkning af udstødningsgasser fra gasdrevne og dieseldrevne trucks med tre-vejskatalysatorer.

Arbejds miljøklagenævnet hjemviste sagen, idet nævnet ikke fandt det oplyst, hvilken betydning det har at virksomhedens gas og dieseldrevne trucks er forsynet med tre-vejs-katalysatorer, og således ikke oplyst hvor meget katalysatorerne havde reduceret udledningen af sundhedsskadelige gasser og partikler.

Arbejdstilsynet fik ved tilsynsbesøg oplyst, at der blev kørt med truck i 3 af virksomhedens haller, og der blev konstateret lugt af udstødningsgas fra de gastrucks, der var i drift i hallerne. Det blev oplyst, at virksomheden så vidt muligt undgik at anvende dieseltruck, og der blev ikke set dieseldrevne trucks i hallen ved besøget.

Arbejdstilsynets traf afgørelse om at virksomheden skulle sikre, at de ansatte ikke blev udsat for unødigt påvirkning fra udstødningsgasser fra trucks i hallerne.

Arbejds miljøklagenævnet hjemviste sagen, idet nævnet ikke fandt det tilstrækkeligt oplyst, hvilken betydning det havde, at virksomheden havde forsynet alle gas- og dieseldrevne trucks med tre-vejs-katalysatorer, idet det ikke var oplyst hvor meget katalysatorerne havde reduceret udledningen af sundhedsskadelige gasser og partikler (j.nr.5900234-08)

Sag nr. 8

Krav om særskilte omklædningsrum ved arbejde med isocyanat/epoxyprodukter.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at reglerne for arbejde med epoxyharpiks og isocyanat ikke var overholdt, fordi en virksomhed ikke havde indrettet særskilte omklædningsrum til ansatte, der arbejder med disse stoffer og materialer.

Arbejdstilsynet konstaterede, at der i virksomhedens værksted arbejdedes med isocyanat i form af skum ved arbejde med isolering på containere, og det blev oplyst at der arbejdes med maling indeholdende epoxyharpiks ved maling af containeroverflader. Det fremgik af de udleverede datablade, at der var tale om isocyanat og epoxyharpiks.

Ved besigtigelse af de ansattes omklædningsrum konstaterede Arbejdstilsynet, at der ikke var indrettet særskilte omklædningsrum (adskilt fra andre omklædningsrum) til de personer, der arbejdede med isocyanater og epoxyharpikser.

Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at reglerne for arbejde med epoxyharpiks og isocyanat, ikke var overholdt, fordi der ikke var indrettet særskilte omklædningsrum til ansatte, der arbejdede med disse stoffer og materialer.

Arbejdsmiljøklagenævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der ikke var indrettet særskilte omklædningsrum til de ansatte, der arbejdede med disse stoffer og materialer, idet det af reglerne om arbejde med epoxyharpiks og isocyanater, fremgår, at personer der arbejder med stofferne eller materialerne skal have særskilte omklædningsrum (j.nr.5900188-08).

Sag nr. 9

Krav om kontrolanordning med lys og lyd på procesudsugning af melstøv.

Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte kravet om en kontrolanordning med lys og lyd, idet der efter reglerne om ventilation skal være en kontrolanordning på et ventilationsanlæg, og da der kan opstå fare i form af sundhedsskadelig melstøv ved manglende funktion, stilles krav om, at kontrolanordningen skal give signal i form af lys og lyd. Ophør af lyd opfylder ikke dette krav.

Under tilsynsbesøg på et bageri konstaterede Arbejdstilsynet, at der var et æltekar med en procesudsugning, som ikke havde en kontrolanordning til alarm for manglende funktion. Det blev oplyst at udsugningsanlægget fungerede sådan at der var konstant luftstøj, når anlægget sugede, og at lydens ophør påviste manglende funktion.

Efter reglerne om ventilation på faste arbejdssteders indretning skal der etableres mekanisk udsugning, hvor der ved en arbejdsproces sker en form for luftforurening og efter reglerne skal ventilationsanlægget være forsynet med en kontrolanordning.

Efter reglerne om sikkerhedsskiltning og anden form for signalgivning, skal kontrolanordningen udløse en signalgivning i form af et lys - eller lydssignal, når der under arbejdet kan opstå fare.

Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om kontrolanordning med lys og lyd, idet det ikke fuldstændig kan forhindres, at der trænger melstøv, som er sundhedsskadeligt for de ansatte, ud fra karret, hvorved virksomheden er omfattet af pligten til at etablere mekanisk udsugning, som efter reglerne skal have en kontrolanordning. Da der ved sundhedsskadelig melstøv kan opstå fare for de ansatte skal alarmsignalet være i form af lys og lyd. Nævnet fandt i øvrigt at ophør af en lyd ikke kan sidestilles med en kontrolanordning (j.nr.5900212-08).

Sag nr. 10

Sag om alarmering ved medicinudlevering hjemvist.

Arbejds miljøklagenævnet hjemviste sagen om påbud om en sygeplejerskes mulighed for alarmering ved udlevering af medicin til psykisk syge personer, idet beskrivelsen ikke var tydelig og præcis, da det ikke var klart om sagen drejede sig om medicinudlevering i opgangsfællesskab eller i kollektivboliger, hvorved beboerne adskiller sig fra andre i eget hjem, hvorvidt der som hovedregel er to ansatte ved medicinudleveringen, om der er udlevering af medicin i aften timer og i weekender, samt hvordan det foregår.

Arbejdstilsynet havde været på tilsyn i en kommune, der havde forskellige tilbud til psykisk syge. Arbejdstilsynet traf afgørelse vedrørende kommunens kollektivboliger, og beskrev risikofaktorer i forbindelse med en sygeplejerskes udlevering af medicin i et opgangsfællesskab. Det havde været en episode med trusler om vold og risiko for vold, hvor den ansatte havde haft brug for at tilkalde hjælp.

De psykisk syge var beboere i et opgangsfællesskab, og medicinudleveringen sker i de individuelle lejligheder. Ved episoden var sygeplejersken alene, men kommunen oplyste, at der som hovedregel altid er andet personale til stede, når der gives medicin.

Kommunen anførte, at Arbejdstilsynet havde blandet de to forskellige tilbud – Kollektivboligerne og Opgangsfællesskabet – sammen.

Arbejds miljøklagenævnet hjemviste sagen, idet sagen ikke er tilstrækkelig oplyst til at kunne tage stilling til Arbejdstilsynets afgørelse, idet det ikke er klart om afgørelsen vedrører medicinudleveringen i Opgangsfællesskabet eller i Kollektivboligerne.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at der er behov for en præcisering af, hvorved beboerne adskiller sig fra andre i eget hjem, der har behov for medicinudlevering, om der som hovedregel er to ansatte ved medicinudleveringen, om der er medicinudlevering af medicin i aften timer og i weekender, og hvordan medicinudleveringen foregår (j.nr.5900199-08).

Sag nr. 11

Hjemvisning af påbud med krav om udsugning ved dampstrygning.

Arbejds miljøklagenævnet hjemviste påbud om udsugning ved dampstrygning af tekstiler, idet nævnet ikke fandt oplysningerne om indholdet af kemiske stoffer i tekstilerne tilstrækkelige til at vurdere om der er tale om generende forurening fra damp, eller om der forekom påvirkning fra stoffer og materialer.

Arbejdstilsynet havde givet påbud om, at en virksomhed, der arbejdede med pelsværk skulle sikre de ansatte mod unødigt luftvejspåvirkning ved arbejdet med dampstrygning.

Arbejdstilsynet havde vurderet, at der var risiko for, at de ansatte blev udsat for unødigt luftvejspåvirkning i form af damp med eventuelle indholdsstoffer i forbindelse med dampstrygning, og at der var risiko for afgivelse af kemiske stoffer, når tekstilerne blev strøget med anvendelse af damp. Et eksempel på et sådant kemisk stof var formaldehyd.

Arbejds miljøklagenævnet fandt ikke, at oplysningerne i sagen om indholdet af kemiske stoffer i tekstilerne, var tilstrækkelige til at nævnet kunne tage stilling til, om der er tale om generende forurening fra damp, eller om der forekom unødigt påvirkning fra stoffer og materialer. Sagen blev derfor hjemvist til Arbejdstilsynet (j.nr.5900187-08).

Sag nr. 12

Ophævelse af påbud om, at sikre tilgang af dagslys til køkkenet i en kælder, idet kompetencen ligger hos bygningsmyndighederne.

Ophævelse af påbud om, at sikre tilgang af dagslys til køkkenet i en kælder, idet Arbejdstilsynet efter reglerne om arbejdsstedets indretning alene har kompetence i forhold til ikke kompli- ceret erhvervsbyggeri, såfremt der konstateres forhold, som er uforsvarlige, og idet der ikke er lægevidenskabelig dokumentation for, at manglende dagslys er uforsvarligt.

Arbejdstilsynet besøgte en restaurant, og konstaterede at der ikke var dagslystilgang i køkkenet i en kælder. Det blev oplyst, at der dagligt beskæftiges fire kokke og 5 opvaskere i kælderen. De havde fået instruktion om at holde frokostpause, hvor der er dagslys.

Der er meddelt byggetilladelse i 1994 til indretning af Café for i alt 300 gæster i stueetagen og på 1. sal med tilhørende kælder.

Arbejds miljøklagenævnet ophævede Arbejdstilsynets påbud om at restauranten skal sikre en tilstrækkelig tilgang af dagslys, og lagde vægt på at der er meddelt byggetilladelse i 1994 og at det af ansøgningen fremgår, at kælderen ikke fungerer som stationær arbejdsplads.

Arbejds miljøklagenævnet fandt på den baggrund ikke, at Arbejdstilsynet kan påbyde foranstaltninger til imødegåelse af manglende dagslys, idet nævnet ikke finder at manglende dagslys er forhold, som kan betegnes som sikkerheds- og sundhedsmæssig uforsvarlig.

Arbejds miljøklagenævnet lagde herved vægt på, at der ikke foreligger lægevidenskabelig dokumentation for, at dagslys har en direkte væsentlig sikkerheds- og sundhedsmæssig betydning.

Restauranter hører til den erhvervs kategori, hvor arbejdsprocessen efter reglerne ikke har en afgørende betydning for bygningens udformning. Reglerne henlægger Arbejdstilsynets opgave i forhold til de erhvervs kategorier, som reglerne ikke stiller bygningsmæssige krav til ud over de minimumskrav, der følger af bygningsreglementet, til bygningsmyndighederne.

Reglerne begrænser således Arbejdstilsynets mulighed for at give påbud til forhold, som er sikkerheds- og sundhedsmæssigt uforsvarlige, og efter reglerne er det kommunen, som har kompetencen til over for virksomheden at sørge for at forholdene bliver lovliggjort i forhold til den givne byggetilladelse (j.nr.5900124-08).

Sag nr. 13

Psykisk arbejdsmiljø på plejehjem – vold, trusler og chikaner fra beboere.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at arbejdet med beboere på et plejehjem ikke blev udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet forholdene vedrørende forebyggelse af vold, trusler og chikane ikke var tilstrækkeligt indarbejdet hos de ansatte, ligesom den efterfølgende bearbejdning af belastende oplevelser i arbejdet med beboerne heller ikke var tilstrækkeligt indarbejdet.

Arbejdstilsynet foretog tilsynsbesøg på et plejehjem og ved samtaler og observationer konstaterede tilsynet, at arbejdet med beboerne på plejehjemmet ikke blev udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdstilsynet fandt ikke, at de ansattes udsættelse for vold, trusler og chikane samt høje følelsesmæssige krav, var forebygget tilstrækkeligt.

Arbejdsmiljøklagenævnet var enig i Arbejdstilsynets vurdering, idet forholdene vedrørende forebyggelse af vold, trusler og chikane ikke var tilstrækkeligt indarbejdet hos de ansatte, ligesom den efterfølgende bearbejdning af belastende oplevelser i arbejdet med beboerne heller ikke var tilstrækkeligt indarbejdet.

Arbejdsmiljøklagenævnet lagde herved vægt på, at de ansatte bl.a. havde givet udtryk for, at konflikthåndtering ikke var en del af det daglige arbejde med udadreagerende borgere, og at der ikke var indarbejdet nogen form for debriefing eller systematisk supervision, hvor de ansatte har mulighed for at tale om de psykiske og følelsesmæssige belastninger, som de var udsat for (j.nr. 5900165-08).

Sag nr. 14

Psykisk arbejdsmiljø - stor arbejdsmængde og tidspres i storkøkken.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at arbejdet med fremstilling af mad i køkkenet på et plejecenter ikke blev udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet de ansatte blev udsat for helbredsskadelige forhold som følge af stor arbejdsmængde og tidspres, hvilket flere ansatte havde tilkendegivet, herunder bl.a. at de følte at arbejdet er psykisk belastende på grund af den store arbejdsmængde og at pladsforholdene i køkkenet er en forværende faktor.

Arbejdstilsynet foretog tilsyn i storkøkkenet på et plejehjem, og det psykiske arbejdsmiljø blev undersøgt ved hjælp af såvel gruppesamtaler som observationer.

På baggrund af samtalerne og observationerne vurderede Arbejdstilsynet, at arbejdet med fremstilling af mad i køkkenet på plejecentret ikke blev udført sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, idet de ansatte blev udsat for helbredsskadelige forhold som følge af stor arbejdsmængde og tidspres.

Arbejdstilsynet traf herefter afgørelse om, at arbejdet med madproduktionen i køkkenet på plejehjemmet, skulle planlægges, tilrettelægges og udføres, så det var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt på kort og på langt sigt.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte afgørelsen, idet flere ansatte havde tilkendegivet at de følte at arbejdet er psykisk belastende på grund af den store arbejdsmængde og at pladsforholdene i køkkenet er en forværende faktor.

Arbejds miljøklagenævnet lagde lagt vægt på, at de ansatte og den lokale ledelse af køkkenet havde tilkendegivet, at de havde forsøgt at påpege problemerne overfor ledelsen på plejehjemmet og kommunen, men at der havde manglet lydhørhed og forståelse (j.nr. 5900166-08).

Sag nr. 15

Krav om at træffe foranstaltninger mod sundhedsfaren fra biologisk materiale og mikroorganismer ved rengøring af lastrum efter grisetransport.

Arbejds miljøklagenævnet fandt at arbejdet med rengøring af lastrum til grisetransport ikke var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, og skulle ske ved brug af personlige værnemidler, idet chaufføren spulede lastrummet for efterladt afføring og urin, og at der opstod en vandsky omkring chaufføren under rengøringen, og idet der ved brug af vandtryk til rengøring dannes aerosoler, der kan indeholde mikroorganismer og rester af biologisk oprindelse, og at aerosoler indeholdende sådant materiale udgør en risiko for udvikling af infektioner, luftvejslidelser og slimhindeirritationer.

Arbejdstilsynets gennemførte tilsyn på det arbejdssted, hvor chauffører aflæsser grise og efterfølgende rengør og desinficerer lastrummet på lastbilen.

I forbindelse med rengøring af lastrummet blev det konstateret, at chaufføren spuler lastrummet for grisenes efterladte afføring og urin med vand fra trykanlæg med et vandtryk på 22 bar, og at der opstod en vandsky rundt omkring chaufføren, som ikke benyttede værnemidler i form af maske el.lign.

Arbejdsprocessen med rengøring af bilen er en del af det daglige arbejde for chaufførerne og gentages 1-3 gange om dagen.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud, og lagde vægt på, at chaufførerne foretager rengøring 1-3 gange dagligt, at der rengøres med et vandtryk på 22 bar, at der under besigtigelsen af arbejdet blev konstateret, at chaufføren spulede lastrummet for efterladt afføring og urin, og at der opstod en vandsky omkring chaufføren under rengøringen.

Desuden lagde nævnet vægt på, at ved brug af vandtryk til rengøring dannes aerosoler, der kan indeholde mikroorganismer og rester af biologisk oprindelse, og at aerosoler indeholdende sådant materiale udgør en risiko for udvikling af infektioner, luftvejslidelser og slimhindeirritationer (j.nr. 5900154-08).

Lov om røgfri miljøer

Sag nr. 16

Rygeforbud i Bingohal på grund af serveringssted.

Arbejdsmiljøklagenævnet afgjorde, at en bingohal var omfattet af rygelovens rygeforbud, da bingohallen er et serveringssted, idet der kan købes øl, vand og pølser til indtagelse i eller ved bingohallen.

Ved et tilsynsbesøg i en bingohal, som hver aften besøges af 250 – 270 personer blev der serveret mad og drikkevarer, ligesom der blev røget indendørs.

Bingohallen ejes af 6 sports- og kulturforeninger/klubber i fællesskab. Hver forening har bingo en aften om ugen, og foreningerne finder og instruerer selv personer, der er opråbere, kontrollører og sælgere. Jobbene er ulønnede, men man har pligt til at møde op eller finde en afløser, hvis man bliver forhindret. Der aftales vagtplan for de enkelte.

Bingohallen henviste til, at salg af øl, vand og pølser ikke kan betragtes som servering af mad, at de frivillige ikke har pligt til at møde op, at der kun er adgang for medlemmer, og at der i hallen er installeret et nyt udsagningsanlæg.

Klager anførte, at der ikke er tale om en arbejdsplads, idet der hverken er arbejdsgiver eller ansatte, og at offentligheden ikke har adgang til bingohallen, idet det kræver et medlemskab og betaling af kontingent. Det er ikke vanskeligt at blive medlem, men man kan ikke komme ind uden medlemskort.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt at bingohallen var omfattet af rygelovens rygeforbud, da bingohallen er et serveringssted, idet der kan købes øl, vand og pølser til indtagelse i eller ved bingohallen.

Nævnet henviste til rygeloven, hvorefter der ved et serveringssted forstås en lokalitet med servering af mad eller drikke til indtagelse på eller ved salgsstedet (j.nr.5900132-08).

Sag nr. 17

Forbud mod at ryge i et socialt værested uden rygekabine/rum.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at det ikke er tilladt at ryge i et væresteds lokaliteter, idet der var flere opholdsrum for brugerne, og idet et mindre opholdsrum, hvor der ryges, ikke opfyldte kravene til et rygerum.

Arbejdstilsynet besøgte et værested, hvor der var flere forskellige opholds- og aktivitetsrum. Brugere og de ansatte opholdt sig i rummene, mens der blev røget i et mindre rum i stueetagen, men kun uden for spisetiderne. Rummet var afskærmet fra et større foranliggende rum med mure, og der var udsugning. Der var desuden en åbning uden dør mellem det mindre og det større lokale.

På et personalemøde var man blevet enige om, at det af hensyn til brugerne skulle være tilladt at ryge, og man fandt at have indrettet en rygepolitik efter retningslinier for rygepolitik for sociale væresteder.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at værestedet var en arbejdsplads med ansatte og som følge heraf omfattes af reglerne i lov om røgfri miljøer. Nævnet fandt, at det ikke er tilladt at ryge i værestedets lokaliteter, og at afgørelsen skulle efterkommes straks. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der var flere opholdsrum for brugerne, og at det mindre opholdsrum ikke opfyldte kravene til et rygerum, da det ikke var indrettet med henblik på rygning, og da det ikke var muligt at afslukke det mindre rum fuldstændig fra det foranliggende lokale (j.nr.5900113-08).

Sag nr. 18

Rygeforbud i værtshus med et sceneareal, som medregnes i serveringsarealet.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at værtshuset ikke var omfattet af undtagelsen for mindre værtshuse på under 40 m², og der herved ikke må ryges indendørs. Nævnet lagde vægt på, at en scene skulle medregnes til serveringsarealet, idet gæsterne på afgørelsestidspunktet havde adgang til scenen.

Under Arbejdstilsynets besøg på et værtshus blev det konstateret, at der blev røget indendørs i værtshusets barlokale ved borde langs væggen mod gaden og ved indgangen. Det blev oplyst, at man ved opmålingen af serveringsarealet havde fraregnet et sceneareal på ca. 5m², samt et tilstødende billardlokale. Den del af serveringsarealet, der ikke omfattede det tilstødende billardlokale, blev oplyst til 42 m².

Arbejds miljøklagenævnet fandt på denne baggrund, at der var grundlag for at afgive et straks påbud om at sikre, at der ikke blev røget indendørs allerede fordi serveringsarealet eksklusiv billardrummet ikke var under 40 m².

Klageren fandt, at scenearealet skulle fratrækkes, og at værtshuset havde til hensigt at adskille scenen fra serveringsarealet, så scenen ikke skal medregnes.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt påbudet om at sikre, at der ikke ryges indendørs, idet scenen skulle medregnes serveringsarealet, idet gæsterne på tidspunktet for Arbejdstilsynets afgørelse havde adgang til scenen, som derfor skulle medregnes i serveringsarealet. Det forhold, at restauratøren ville ændre adgangsforholdene til scenen kunne efter nævnets vurdering ikke føre til et andet resultat, idet der på afgørelsestidspunktet var fri adgang til scenen (j.nr. 5900142-08).

Sag nr. 19

Rygeforbud i værtshus billardrum, som medregnes i serveringsarealet.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at serveringsstedet ikke falder ind under den særlige bestemmelse i rygeloven om små værtshuse med et serveringsareal på under 40 m², idet billardrummet skal medregnes i serveringsarealet, da billardrummet er et lokale, hvor gæsterne opholder sig med deres drikkevarer og at lokalet dermed må betragtes som en del af serveringsarealet.

Arbejdstilsynet konstaterede ved et tilsynsbesøg på et mindre værtshus, som blev opmålt til ca. 60 m². Der blev røget indendørs, idet adskillige kunder røg i værtshusets lokaler for udskænkning.

Lokalet var indrettet med spillemaskiner og var sammenhængende med et andet lokale, hvor der var indrettet billardspil. Der var ikke servering af mad.

Arbejds miljøklagenævnet fandt rygningen er i strid med rygeloven, fordi der ryges indendørs, idet serveringsstedet ikke falder ind under den særlige bestemmelse i rygeloven vedrørende små værtshuse med et serveringsareal på under 40 m². Nævnet lagde vægt på, at billardrummet skal medregnes i serveringsarealet, hvorved det samlede serveringsareal kommer op på ca. 60 m².

Arbejds miljøklagenævnet lagde vægt på, at Arbejdstilsynet under tilsynsbesøget konstaterede, at der blev røget indendørs, og at der er tale om et værtshus med et samlet serveringsareal på over 40 m², idet billardrummet må anses for en del af serveringsarealet.

Nævnet lagde desuden vægt på, at billardrummet er et lokale, hvor gæsterne opholder sig med deres drikkevarer og at lokalet dermed må betragtes som en del af serveringsarealet.

Nævnet fandt det ikke afgørende, om der finder udskænkning sted i rummet eller i det tilstødende lokale, fordi de to rum betragtes som et samlet serveringsareal.

Endelig fandt nævnet, at der ved to sammenhængende lokaler med et areal på over 40 m² er mulighed for indretning af rygerum eller rygekabiner.

Nævnet fandt således, at rygning ikke var tilladt efter lovens § 21, stk. 1.

Vedrørende spørgsmålet om strakspåbud og opsættende virkning henviste nævnet til, at Arbejdstilsynet varetager tilsynet med overholdes af lov om røgfri miljøer, og at Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod lovgivningen om røgfri miljøer, bringes i orden straks.

Klage over de afgørelser, som Arbejdstilsynet træffer, kan indbringes for Arbejds miljøklagenævnet og i den forbindelse gælder de regler, der er gældende for klager på arbejdsmiljølovens område.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at der i arbejdsmiljøloven ikke er hjemmel til at tillægge en klage over et strakspåbud opsættende virkning. Det er i loven fastsat, at klage over et strakspåbud ikke har opsættende virkning. Det fremgår af sidst del af arbejdsmiljølovens § 81, stk. 3 (j.nr. 5900135-08).

Sag nr. 20

Rygeforbud på en restaurant ikke omfattet af undtagelsesbestemmelsen for værtshuse under 40 m².

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at der ikke må ryges indendørs, da restauranten både er en arbejdsplads og et serveringssted på over 40 m², og da det samlede serveringsareal vil være større, idet der er tale om flere sammenhængende lokaler, som tilsammen danner serveringsstedet.

Arbejdstilsynet konstaterede under tilsynsbesøg, at der blev røget indendørs, og at rygningen foregik på et serveringsareal, der var over 40 m²

Klager anførte bl.a., at der i lokalet, hvor baren står er et serveringsareal på 36 kvm², og i det tilstødende lokale et serveringsareal på 15 m². Fraregnet baren på ca. 9,6 m² er der i lokalerne tilsammen 41,40 m², og det kan bringes under 40 m² ved at etablere et vindfang eller en garderobe. Desuden er det oplyst, at der i et andet lokale er et gangareal mellem lokalerne, og at lokalet er en spillehal, som fra gården har egen indgang, der benyttes af både personale og kunder.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at der ikke må ryges indendørs på arbejdspladsen ud over i arbejdslokaliteter, der alene tjener som arbejdsplads for en person ad gangen, rygerum eller rygekabiner, såfremt arbejdsgiveren har tilladt rygning i disse rum.

Arbejds miljøklagenævnet fandt således, at stedet både er en arbejdsplads og et serveringssted over 40 m², uanset om der var lavet en garderobe eller et vindfang i forbindelse med lokalet ved baren, da det samlede serveringsarealet er større, idet der er tale om flere sammenhængende lokaler, som tilsammen danner serveringsstedet.

Nævnet fandt, at de nævnte tilstødende lokaler ikke findes at kunne anses for et selvstændigt serveringssted, selvom der findes en anden indgang hertil fra gården. Nævnet lagde herved vægt på, at der ikke er skilte til eller i gården, der viser vej til indgangen i gården, og at lokalerne under Arbejdstilsynets besøg fremstod som et samlet etablissement, hvor kunderne frit kunne bevæge sig mellem rummene.

Endelig finder nævnet ikke, at det forhold, at spillemaskinerne opstillet i det tilstødende lokale, ejes af et andet firma, ændrer ved, at spillehallen er en del af det samlede etablissement, fordi klager står som lejer af samtlige lokaler, og fordi klager ligeledes har del i overskuddet fra og pasningen af maskinerne.

Nævnet har herved alene taget stilling til forholdene, som de var på tidspunktet for Arbejdstilsynets besøg og tidspunktet for afgørelsen (j.nr. 5900114-08).

Sag nr. 21

Hjemvisning af rygeforbud i privat bil, som blev benyttet i forbindelse med transport mellem arbejdsopgaver, idet det ikke var oplyst om transporten var arbejdstid.

Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste sagen om rygeforbud i privat bil, da det ikke var tilstrækkeligt oplyst om der var tale om en arbejdsplads, der er omfattet af lovens rygeforbud, idet der manglede oplysninger om pausen/transporttiden var betalt som arbejdstid.

Virksomheden ydede privat hjemmehjælp, og ved Arbejdstilsynets tilsynsbesøg blev det konstateret, at den ene af de to medarbejdere, der kørte i samme private bil mellem de enkelte hjemmeplejebesøg, røg i bilen. Arbejdstilsynet havde ved afgørelsen lagt vægt på, at der blev røget indendørs i en bil, der blev benyttet til fællestransport imellem flere arbejdssteder.

Klager anførte, at der blev røget i en privat bil i medarbejdernes tildelte pause og efter fælles beslutning, at begge var rygere, at der var rygeforbud i de udleverede firmabiler, og at det var medarbejderens eget valg at køre i privat bil.

Sagen blev hjemvist, idet Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at sagen ikke var tilstrækkeligt oplyst til at kunne tage stilling til, om der i den konkrete situation var tale om en arbejdsplads, der er omfattet af lovens rygeforbud, idet der manglede oplysninger om, hvorvidt pausen/transporttiden var betalt som arbejdstid m.v. (j.nr.5900277-08).

Tidligere Nyhedsbreve kan findes på siden "Publikationer" under "Nyhedsbreve, statistik m.v. om AMA og AMK", "Nyhedsbreve fra AMK" med start på klagenævnets hjemmeside www.ama.dk.

Dette nyhedsbrev er udgivet af Arbejdsmiljøklagenævnets sekretariat.

Ansvarlig for nyhedsbrevet er specialkonsulent Erik Pohl, direkte tlf. 3341 1459.
